

RAPORT
z funkcjonowania systemu zapewniania i doskonalenia
jakości kształcenia

na kierunku studiów **Ekonomia**

w roku akademickim 2020/2021

Autorzy opracowania:

1. Prof. UPP dr hab. Aldona Mrówczyńska-Kamińska (Przewodnicząca Rady Programowej Kierunku Studiów Ekonomia)
2. Prof. UPP dr hab. Barbara Hadryjańska (członek RPKS)
3. Prof. UPP dr hab. Arkadiusz Sadowski (członek RPKS)
4. Prof. UPP dr hab. Joanna Kosmaczewska (członek RPKS)
5. Dr Małgorzata Dolata (członek RPKS, Koordynator Praktyk na kierunku *ekonomia*)
6. Dr Małgorzata Just
7. Dr Anna Kołczyk (dziekanat)
8. Mgr Anna Napierała (dziekanat)

OCENA PROGRAMU STUDIÓW

1. Podstawa prawna¹ realizowanego programu studiów na:

I stopień:

1 rok studiów – Uchwała Senatu nr 330/2019 w sprawie: dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

2 rok studiów – Uchwała Senatu nr 330/2019 w sprawie: dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

3 rok studiów – Uchwała Senatu nr 160/2018 w sprawie: zmiany uchwały nr 400/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim prowadzonego na poziomie studiów pierwszego stopnia na Wydziale Ekonomiczno-Społecznym

II stopień:

1 rok studiów: Uchwała Senatu nr 330/2019 w sprawie: dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

2 rok studiów: Uchwała Senatu nr 330/2019 w sprawie: dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

2. Modyfikacja programu studiów² (syntetyczna informacja o dokonanych zmianach, np. zmiana sekwencji przedmiotów, likwidacja przedmiotów, zmiana nazwy przedmiotów)

Dnia 27 stycznia 2021 roku Senat UPP przyjął Uchwałę nr 34/2021 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, która zmieniła Uchwałę nr 330/2019 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego z dnia 3 lipca 2019 r. w sprawie dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Wprowadzone modyfikacje w programie studiów na kierunku *ekonomia* dotyczą uzupełnienia efektów uczenia się dla studiów I stopnia na kierunku *ekonomia* zawartych w Uchwale nr 330/2019 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 3 lipca 2019 r. w sprawie: dostosowania programu studiów na kierunku *ekonomia*, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020, do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Wprowadzono również dodatkowe zwroty i wyrażenia w efektach uczenia się dla studiów II stopnia na kierunku *ekonomia* zawarte w charakterystykach dla kwalifikacji na poziomie odpowiednio 6 lub 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji (*Załącznik do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji; Dz. U., poz. 2218*).

¹ Należy wpisać numer uchwały Senatu (uchwały rady wydziału) określającej program studiów dla danego rocznika

² O ile taka modyfikacja została wprowadzona w ostatnim roku akademickim

Wszystkie zmiany efektów uczenia się miały wyłącznie charakter semantyczny i nie wpłynęły na zakres merytoryczny poszczególnych kierunkowych efektów uczenia się.

Modyfikacje wprowadzono w związku z sugestiami zespołu Polskiej Komisji Akredytacyjnej przekazanymi podczas wizytacji zdalnej w dniach 7-8 grudnia 2020 r. w związku z oceną programową na kierunku *ekonomia* prowadzonej w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu.

Dodatkowo zmianie uległa kolejność niektórych przedmiotów realizowanych na studiach I stopnia:

1. Podstawy produkcji rolniczej – z II semestru (2.8) na III semestr (3.6)
2. E-Biznes – z VI semestru (6.3) na II semestr (2.8)
3. Przedmioty do wyboru (A: Prawo rolne, B: Prawo żywnościowe;, C: Prawo rozwoju obszarów wiejskich) z III semestru (3.6) na VI semestr (6.3)

oraz treści kształcenia na przedmiocie:

1. Introduction to marketing in agribusiness (II rok, IV semestr; treści te zostały uszczegółowione i rozszerzone).

Nowa Uchwała Senatu będzie obowiązywała od roku akademickiego 2021/22.

w tym wprowadzone nowe przedmioty:

Poziom studiów: I i II stopnia

Nazwa nowego przedmiotu	Powód wprowadzenia
brak	brak

3. Ocena sylabusów³

Poziom studiów: I stopień

Liczba ocenionych sylabusów	Wykaz nieprawidłowości	Podjęte działania naprawcze
0	brak	brak

Poziom studiów: II stopień

Liczba ocenionych sylabusów	Wykaz nieprawidłowości	Podjęte działania naprawcze
0	brak	brak

W związku ze zmianami programów wprowadzonymi w roku 2018, w roku akademickim 2020/21 nie był przeprowadzony sondaż na temat programu studiów, nie przeprowadzono rozmów z pracownikami i interesariuszami zewnętrznymi na temat oceny programu studiów. Są one planowane w roku akademickim 2021/22, czyli w ostatnim roku aktualnie realizowanych programów. Po zakończeniu roku akademickiego 2021/22 zakłada się również przeprowadzenie oceny sylabusów na studiach licencjackich i magisterskich.

³ Ocena sylabusów powinna być przeprowadzona przed zapowiedzianą wizytacją Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) oraz po korektach wprowadzonych na podstawie uwag po kontroli PKA

OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

1. Wyniki analizy ankiet studenckich

Poziom studiów⁴: studia I stopnia, stacjonarne

Przedmiot	Liczba uprawnionych studentów	Liczba otrzymanych ankiet / procent zwrotu ankiet		Suma ocen dla przedmiotu dobrych / słabych	
Semestr 1					
Geografia ekonomiczna	161	34	10,49	152	16
Geografia polityczna	37	7	18,92	33	2
Matematyka dla ekonomistów	198	50	12,63	240	7
Mikroekonomia	198	44	11,11	197	23
Moduł I: wiedza społeczna	198	89	11,24	367	59
Podstawy zarządzania	198	45	11,36	225	0
Polityka społeczna	198	23	11,62	60	50
Prawo	198	23	11,62	113	0
Statystyka opisowa	198	29	7,32	81	64
Technologie informacyjne	198	23	11,62	113	2
Semestr 2					
E-biznes	157	19	6,05	92	3
Ekonometria	157	23	7,32	100	3
Ekonomia zrównoważonego rozwoju	157	8	5,10	40	0
Język obcy	157	9	5,73	45	0
Marketing	157	16	5,10	54	25
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	157	33	5,25	137	13
Podstawy makroekonomii	157	14	4,46	70	0
Podstawy rachunkowości	157	16	5,10	58	20
Statystyka stosowana	157	17	5,41	79	6
Semestr 3					
Analiza ekonomiczna	125	4	1,60	9	1
Ekonomia integracji europejskiej	125	6	2,40	26	4
Ekonomika gospodarki żywnościowej	125	4	1,60	17	2
Język angielski	125	2	1,60	10	0
Podstawy finansów	125	4	1,60	19	0
Podstawy produkcji rolniczej	125	4	1,60	15	5
Podstawy towaroznawstwa produktów rolnych i spożywczych	125	24	1,60	115	0
Polityka gospodarcza	125	4	1,60	20	0
Wychowanie fizyczne	125	2	1,60	10	0

⁴ Należy przygotować oddzielnie tabelę dla studiów I i II stopnia oraz studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Semestr 4					
Bankowość	117	20	8,55	95	5
Economic problems in English (basic)	117	36	7,69	88	52
Ekonomika i organizacja usług w agrobiznesie	117	20	8,55	70	20
Fundusze UE dla rolnictwa i obszarów wiejskich	117	10	8,55	17	33
Introduction to marketing in agribusiness	117	54	7,69	140	65
Język obcy	117	10	8,55	46	4
Seminarium	117	15	1,2	44	6
Systemy informatyczne w rachunkowości	117	10	8,55	50	0
Wychowanie fizyczne	117	10	8,55	44	6
Zarządzanie i organizacja przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych	117	20	8,55	75	25
Semestr 5					
Bezpieczeństwo żywnościowe	147	3	2,04	4	9
Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw handlowych	147	6	4,08	29	1
Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw przemysłu spożywczego	147	13	4,42	59	1
Ewaluacja pomocy publicznej	147	3	2,04	7	8
Gospodarka regionalna	147	10	3,40	37	12
Język obcy	147	5	3,40	25	0
Logistyka w gospodarce żywnościowej	147	17	5,78	85	0
Praca dyplomowa	147	5	3,40	20	5
Rynek produktów rolnych i spożywczych	147	10	3,40	45	5
Seminarium	147	7	4,76	30	5
Zarządzanie przedsiębiorstwem ogrodnictwem	147	5	3,40	15	10
Semestr 6					
E-biznes	147	2	0,68	10	0
Praca dyplomowa	147	1	0,68	5	0
Praktyka zawodowa	147	1	0,68	5	0
Przygotowanie do egzaminu dyplomowego	147	1	0,68	5	0
Seminarium	147	1	0,68	5	0
System podatkowy	147	1	0,68	5	0
Tworzenie i prowadzenie małej firmy	147	1	0,68	5	0

Średni procent zwrotu: 6,0%

Ze względu na niski stopień zwrotu ankiet na studiach I stopnia, stacjonarnych trudno obiektywnie ocenić proces dydaktyczny realizowany na kierunku *ekonomia*. Stosunkowo dobrze studenci ocenili zajęcia dydaktyczne z takich przedmiotów jak: Matematyka dla ekonomistów, przedmioty prowadzone w ramach modułu: Wiedza społeczna, Mikroekonomia, Podstawy zarządzania, gdzie liczba ankiet była satysfakcjonująca, a udział ocen bardzo dobrych i dobrych w całości wynosił często ponad 90,0%. Studenci wysoko ocenili zarówno przygotowanie nauczyciela akademickiego do zajęć, obiektywność i rzetelność sprawdzania wiedzy i umiejętności studenta oraz życzliwość wobec studentów. Wysoko zostało również ocenione sprecyzowanie wymagań wobec studentów oraz organizacja zajęć. Z kolei słabo oceniony został przedmiot Statystyka opisowa. Na II i III roku studiów I stopnia stopień zwrotu wypełnionych ankiet przez studentów był bardzo niski, dlatego trudno obiektywnie ocenić na tej podstawie wyniki przeprowadzonego badania.

Poziom studiów⁵: studia I stopnia, niestacjonarne

Przedmiot	Liczba uprawnionych studentów	Liczba otrzymanych ankiet / procent zwrotu ankiet	Suma ocen dla przedmiotu dobrych / słabych
Semestr 1			
Geografia ekonomiczna	22	2 4,55	10 0
Matematyka dla ekonomistów	22	2 4,55	0 0
Mikroekonomia	22	2 4,55	10 0
Podstawy zarządzania	22	1 4,55	5 0
Polityka społeczna	22	1 4,55	5 0
Prawo	22	1 4,55	5 0
Statystyka opisowa	22	1 4,55	4 1
Technologie informacyjne	22	2 4,55	0 0
Wiedza społeczna	22	4 4,55	0 0
Semestr 2			
E-biznes	16	2 6,30	10 0
Ekonometria	16	1 6,30	0 4
Ekonomia zrównoważonego rozwoju	16	1 6,30	5 0
Marketing	16	1 6,30	2 3
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	16	3 6,30	10 0
Podstawy makroekonomii	16	2 6,30	10 0
Podstawy rachunkowości	16	2 6,30	7 1
Statystyka stosowana	16	1 6,30	0 4
Semestr 3			
Analiza ekonomiczna	24	1 4,17	5 0
Ekonomia integracji europejskiej	24	1 4,17	5 0
Ekonomika gospodarki żywnościowej	24	2 4,17	7 3
J. obcy	24	1 4,17	5 0
Podstawy finansów	24	1 4,17	5 0
Podstawy produkcji rolniczej	24	1 4,17	5 0
Podstawy towaroznawstwa produktów rolnych i spożywczych	24	2 4,17	7 3
Polityka gospodarcza	24	2 4,17	10 0

Na studiach niestacjonarnych I stopnia, na kierunku *ekonomia* została wypełniona bardzo mała liczba ankiet przez studentów, dlatego trudno na tej podstawie obiektywnie ocenić proces dydaktyczny realizowany na studiach niestacjonarnych.

⁵ Należy przygotować oddzielnie tabelę dla studiów I i II stopnia oraz studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Poziom studiów⁶: studia II stopnia, stacjonarne

Przedmiot	Liczba uprawnionych studentów	Liczba otrzymanych ankiet / procent zwrotu ankiet		Suma ocen dla przedmiotu dobrych / słabych	
Semestr 1					
Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych	45	9	20	45	0
Ekonomia menedżerska	45	18	20	76	11
Ekonomia międzynarodowa	45	18	20	81	9
Gospodarowanie kapitałem ludzkim	45	9	20	45	0
Historia myśli ekonomicznej	45	9	20	15	30
Introduction to political economy and economic policy	45	45	20	183	7
Makroekonomia	45	9	20	21	24
Prawo gospodarcze	45	9	20	45	0
Semestr 2					
Agrobiznes w gospodarce narodowej	38	2	5,26	10	0
Badania marketingowe	38	4	5,26	20	0
Ekonomia ochrony środowiska	38	2	5,26	10	0
Planowanie i analiza działalności przedsiębiorstw agrobiznesu	38	2	5,26	6	4
Podstawy handlu zagranicznego	38	4	5,26	20	0
Rachunek kosztów w przedsiębiorstwach agrobiznesu	38	2	5,26	10	0
Rynek kapitałowy i finansowy	38	2	5,26	10	0
Seminarium	38	5	13,16	20	5
Teoria wyboru publicznego	38	2	5,26	10	0
World economy and agriculture	38	8	5,26	27	8
Semestr 3					
Ekonomia behawioralna i eksperymentalna	15	2	6,67	1	4
Ekonomia obszarów wiejskich	15	1	6,67	0	5
Ekonomika konsumpcji	15	1	6,67	0	5
Polityka rolno-żywnościowa	15	2	6,67	1	9
Praca dyplomowa	15	1	6,67	5	0
Psychologia i sztuka negocjacji w biznesie	15	1	6,67	4	1
Rynek i wycena nieruchomości	15	2	6,67	10	0
Seminarium	15	1	6,67	5	0
Światowa gospodarka żywnościowa	15	1	6,67	0	5
Semestr 4					
brak ankiet					

Średni procent zwrotu: 10%

⁶ Należy przygotować oddzielnie tabelę dla studiów I i II stopnia oraz studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia, również na studiach stacjonarnych II stopnia na kierunku *ekonomia* satysfakcjonująca liczba ankiet została wypełniona przez studentów I roku. Większość przedmiotów została oceniona dobrze i bardzo dobrze. Na szczególne wyróżnienie zasługują wyniki ankiet z takich przedmiotów jak: Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, Gospodarowanie kapitałem ludzkim, Ekonomia menedżerska czy Ekonomia międzynarodowa, gdzie 100% lub blisko 90% ocen były to oceny bardzo dobre. Bardzo dobrze zostały ocenione również zajęcia prowadzone w języku angielskim, przez wykładowców z zagranicy z przedmiotu Introduction to political economy and economic policy. Wyniki te wskazują na dobre przygotowanie prowadzących do zajęć, przyjazny i zrozumiały sposób prowadzenia zajęć oraz obiektywność i rzetelność sprawdzania wiedzy. Stosunkowo słabo zostały ocenione zajęcia dydaktyczne z przedmiotu Historia Myśli Ekonomicznej oraz Makroekonomia.

Rada Programowa Kierunku Studiów Ekonomia zarekomendowała prowadzącym zajęcia, aby starać się oceniać studentów sprawiedliwie, stosować odpowiednią skalę ocen, dokładnie precyzować wymagania, których nie należy zmieniać w trakcie realizacji przedmiotu, tzn. podane na pierwszych zajęciach powinny obowiązywać aż do egzaminu. Ponadto przypomniała, że należy dostosować czas egzaminu do obowiązującego materiału oraz być wymagającym, ale życzliwym wobec studentów.

Rekomendacje Rady Programowej Kierunku Studiów Ekonomia dotyczące wyników analizy ankiet studenckich na kierunku *ekonomia* w roku akademickim 2020/21:

Trudnością w rzetelnej ocenie procesu dydaktycznego prowadzonego na kierunku *ekonomia*, zarówno na studiach I i II stopnia, w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym jest niska zwrotność ankiet oceny zajęć dydaktycznych. Z tego względu wyniki trudno uznać za wiarygodne i niełatwo jest na tej podstawie obiektywnie ocenić jakość kształcenia na danym kierunku. Z tego względu ważne jest zwiększenie akcji promocyjnej wśród studentów, zachęcającej do aktywnego włączania się w przebieg procesu kształcenia na danym kierunku poprzez ankietyzację zajęć dydaktycznych.

RPKS Ekonomia uważa, że bardzo ważną rolę w tym zakresie powinien pełnić Samorząd Studencki. Należałoby zastanowić się nad sposobami zachęcenia studentów do wypełniania ankiet po zakończonym cyklu kształcenia. Ankiety do wypełnienia w systemie dostępne są zazwyczaj przez okres 3 tygodni w trakcie trwania kolejnego semestru. Informacja na ten temat znajduje się na stronie internetowej Uczelni/Wydziału. W celu zwiększenia zwrotności ankiet

RPKS Ekonomia proponuje wprowadzenie na danym kierunku „*tygodnia wypełniania ankiet*”. W ramach takiego tygodnia wszyscy prowadzący zajęcia dydaktyczne na kierunku *ekonomia*, na początku zajęć przypominaliby studentom, że w systemie znajdują się ankiety zajęć realizowanych w ubiegłym semestrze i zachęcali do ich wypełnienia. Można wręcz pozwolić studentom wypełnić ankiety w trakcie wykładów i ćwiczeń. Przy okazji należy wtedy przypomnieć, że wszystkie ankiety są anonimowe. Studenci podczas rozmów często wspominają, że obawiają się ich wypełniać i pisać komentarze, ponieważ uważają, że ankiety nie są jednak anonimowe. Tłumaczą to tym, że aby wypełnić ankietę muszą zalogować się do Wirtualnego Dziekanatu i wtedy odbiorca ankiety będzie mógł sprawdzić, kto tę ankietę wypełnił. Zwrotność ankiet zajęć dydaktycznych na wyższym poziomie umożliwiłaby obiektywną ocenę jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*.

2. Wyniki hospitacji

Poziom studiów: I stopień

Liczba zaplanowanych hospitacji	Liczba wykonanych hospitacji	w tym: liczba hospitacji interwencyjnych	w tym: liczba hospitacji osób nowo zatrudnionych	Liczba ocen			
				5	4	3	2
12	12	0	0	11	1	0	0

Poziom studiów: II stopień

Liczba zaplanowanych hospitacji	Liczba wykonanych hospitacji	w tym: liczba hospitacji interwencyjnych	w tym: liczba hospitacji osób nowo zatrudnionych	Liczba ocen			
				5	4	3	2
3	3	0	0	2	1	0	0

Zajęcia dydaktyczne, dla których hospitacje wykazały nieprawidłowości (przyczyny oraz podjęte działania naprawcze): brak uwag

Uwagi i wnioski wynikające z przeprowadzonych hospitacji:

W roku akademickim 2020/2021 ze względu na pandemię COVID-19 zajęcia oraz ich hospitacje prowadzone były w formie zdalnej, z wykorzystaniem przede wszystkim platform MS Teams oraz ZOOM. Wyniki hospitacji wskazują, że pomimo utrudnionych warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, wysoki poziom kształcenia został utrzymany. Jedynie w jednym protokole hospitacyjnym zwrócono uwagę na potrzebę większego zaangażowania studentów w zajęcia ćwiczeniowe. Poza tym wskazywano na to, aby kontynuować proces dydaktyczny w dotychczasowej formie i zakresie merytorycznym.

3. Wyniki analizy ankiet absolwenta bezpośrednio po ukończeniu studiów

Poziom studiów: I

Liczba absolwentów: 129

Liczba wypełnionych ankiet: 55

Wnioski wynikające z ankiety w części „ocena programu studiów”

1. Najwyżej oceniane w tym aspekcie były: udział praktyk zawodowych w programie studiów (średnia 4,26) oraz nadzór ze strony opiekuna pracy dyplomowej (4,24).
2. Najniżej absolwenci ocenili program studiów pod względem możliwości uzyskania praktycznych umiejętności (3,24), co zapewne przełożyło się na dość niskie (3,35) spełnienie oczekiwań studentów odnośnie programu studiów.

Wydział Ekonomiczny prowadzi od lat działania, które pozwalają absolwentom spełniać oczekiwania pracodawców. Niezrozumiałe jest wyrażone przez absolwentów większe zapotrzebowanie na zajęcia praktyczne przy jednoczesnym braku zainteresowania przez studentów działaniami i programami umożliwiającymi lepsze przygotowanie do pracy zawodowej. Wydział uruchomił kurs dokształcający pt. „Ekonomia i rachunkowość w agrobiznesie”, który jest realizowany w ramach projektu: Zintegrowany Program Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu na rzecz Innowacyjnej Wielkopolski. Program umożliwia studentom nabycie dodatkowych umiejętności praktycznych. Jednak obserwuje się nikłe zainteresowanie oferowanym modułem (kursem) praktycznym dla studentów ostatniego roku studiów I i II stopnia, czyli tych którzy się wypowiadają w ankiecie jako absolwenci. W ramach projektu wyposażono w komputery salę 808 i przewidywane jest jeszcze zakupienie specjalistycznego oprogramowania do opracowania biznes planów oraz prowadzenia księgowości. Należy jednocześnie zauważyć, że profil nauczania (ogólnoakademicki) nie może przekroczyć pewnej granicy zajęć praktycznych (byłby wtedy profilem praktycznym).

Wnioski wynikające z ankiety w części „ocena warunków studiowania”

1. Najwyżej oceniany były zajęcia sportowe (4,27), co zapewne wynika z dobrej infrastruktury technicznej całego Uniwersytetu oraz możliwość udziału w programach wymiany i praktykach zagranicznych (4,21).
2. Najniższą wartość średnią odnotowano w pytaniu „Czy skorzystał Pan/Pani z uczelnianego systemu pomocy w planowaniu kariery i wejściu na rynek pracy” (1,98). Jednak z uwagi na fakt, że w ankiecie nie ma dodatkowych pytań dotyczących tego aspektu, nie można stwierdzić czy tak niskie oceny wynikają z wadliwego działania Biura Karier i jednostek wspomagających, czy dobra sytuacja na rynku pracy spowodowała, że studenci nie mieli potrzeby korzystania z takiego wsparcia.

Mając na uwadze uzyskane wyniki zasadne byłoby przeprowadzenie wśród studentów dodatkowych badań, które pozwoliłyby ocenić funkcjonowanie jednostek działających w ramach Uczelni oferujących pomoc studentom

Wnioski wynikające z pytań otwartych

Absolwenci wśród przedmiotów najbardziej przydatnych z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej najczęściej wskazywali: Rachunkowość (23 wskazania) i Makroekonomię (19 wskazań) oraz Bankowość (19 wskazań).

Wnioski wynikające z innych uwag i sugestii absolwentów

Absolwenci wypełniając ankietę pomijali pole dotyczące sugestii, jedyny pozostawiony komentarz w tym zakresie dotyczył usprawnienia sprzętu elektronicznego wykorzystywanego podczas zajęć.

Propozycje działań naprawczych

Mając na uwadze wyniki przeprowadzonej ankiety warto dokonać oceny funkcjonowania Biura Karier i innych jednostek wspierających, najlepiej w badaniu ankietowym realizowanym wśród aktualnych studentów.

Poziom studiów: II

Liczba absolwentów: 20

Liczba wypełnionych ankiet: 2

Na studiach II stopnia, na kierunku *ekonomia* zostały wypełnione przez absolwentów tylko 2 ankiety, z tego względu trudno na tej podstawie obiektywnie ocenić opinię wszystkich absolwentów danego stopnia studiów.

4. Raport z realizacji praktyk zawodowych⁷

Poziom studiów: I stopień

Liczba miejsc praktyk organizowanych przez wydział / liczba miejsc praktyk zgłoszonych przez studentów	Liczba studentów zwolnionych z praktyk	Liczba studentów, którzy nie zaliczyli praktyk
4/89	62	1

Powody niezaliczenia praktyk oraz podjęte działania naprawcze:

Jedna osoba nie zaliczyła praktyki, ponieważ w semestrze zimowym w roku akademickim 2020/2021 została skreślona z listy studentów (w ogóle nie realizowała praktyki).

Działania podjęte w celu realizacji praktyki zawodowej w czasie pandemii COVID-19:

- przesuwanie terminów praktyk,
- zmiana miejsca odbywania praktyki, np. na własne gospodarstwo lub przedsiębiorstwo,
- rozszerzenie możliwości zaliczania praktyk na podstawie dotychczasowej pracy/doświadczeń zawodowych studentów.

5. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia

Liczba studentów cudzoziemców (stopień i rok studiów): II stopień – 1 osoba

Liczba studentów korzystających z wymiany międzynarodowej (np. ERASMUS+, CEEPUS):

I stopień: 2 osoby

II stopień: brak

Liczba wykładowców z zagranicy (stopień studiów i liczba zrealizowanych godzin dydaktycznych):

I stopień: 10 wykładowców z zagranicy – 292 h (75 h stacj. (4,0%) według planu studiów)

II stopień: 5 wykładowców z zagranicy – 104,5 h (60 h stacj. (7,0%) według planu studiów)

⁷ Powstaje na podstawie sprawozdania koordynatora ds. praktyk

6. Ocena infrastruktury wykorzystywanej do realizacji programu studiów⁸

Polska Komisja Akredytacyjna pozytywnie oceniła stan techniczny, nowoczesność i kompleksowość infrastruktury wykorzystywanej do realizacji programu studiów na kierunku *ekonomia*. W raporcie zespołu oceniającego PKA podkreślono, że infrastruktura dydaktyczna i naukowa Wydziału Ekonomicznego pozwala w pełni realizować proces dydaktyczny, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych i umożliwia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Dostosowanie infrastruktury do potrzeb i celów kształcenia: x

Dostosowanie infrastruktury i wyposażenia dla studentów z niepełnosprawnościami: x

Dostępność infrastruktury dla studentów wykonujących zadania w ramach pracy własnej: x

Analiza systemu biblioteczno-informacyjnego: x

OCENA PROCESU DYPLOMOWANIA

1. Dyplomowanie

	Liczba złożonych kart prac dyplomowych ⁹	Liczba studentów ostatniego semestru	Liczba studentów zdających egzamin dyplomowy w terminie	Liczba złożonych wniosków o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy	Liczba złożonych wniosków o drugie przedłużenie terminu złożenia pracy	Liczba niezdanych egzaminów dyplomowych w pierwszym terminie
studia I stopnia	148	148	102	42	11	2
studia II stopnia	15	15	4	11	9	0

Informacje dodatkowe (do 500 znaków):

Na studiach I stopnia liczba obronionych prac w 2021 roku na kierunku *ekonomia*: 129;

Na studiach II stopnia (stacjonarne) 2 osoby zostały skreślone, bo nie złożyły wniosku o drugie przedłużenie terminu złożenia pracy, 1 osoba zdała egzamin po pierwszym przedłużeniu terminu złożenia pracy dyplomowej.

2. Weryfikacja oryginalności i samodzielności przygotowania prac dyplomowych

Liczba prac dyplomowych, które po badaniu w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA) zostały uznane za zawierające niedopuszczalne zapożyczenia (uznane za plagiat) i wszczętych w związku z tym postępowań dyscyplinarnych wobec autorów:

studia I stopnia - brak

studia II stopnia - brak

⁸ Ocena infrastruktury powinna być przeprowadzona przed zapowiadaną wizytacją Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) oraz po korektach wprowadzonych na podstawie uwag po kontroli PKA.

⁹ Karty dyplomowe złożone zgodnie z harmonogramem dyplomowania na 15 miesięcy wcześniej

Ze względu na sytuację epidemiczną egzaminy dyplomowe w roku akademickim 2020/21 odbywały się w systemie hybrydowym (na miejscu obecny był student i przewodniczący komisji, natomiast on-line recenzent i promotor). Władze Wydziału, we współpracy z Radą Programową Kierunku Studiów Ekonomia, wprowadziły szczegółowe wytyczne dotyczące między innymi trybu obiegu dokumentów i trybu przeprowadzania egzaminu ze szczegółowymi zaleceniami dla wszystkich uczestników procesu dyplomowania – przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, promotora, recenzenta oraz dyplomanta.

MONITOROWANIE LOSÓW ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW¹⁰

Monitoring absolwentów prowadzony jest na UPP od 2016 roku. W badaniu losów absolwentów wykorzystuje się ankietę, która jest wysyłana do nich drogą mailową (adresy mailowe z Działu Studiów i Spaw Studenckich). Od maja 2020 roku zgodnie z zarządzeniem nr 70/2020, ankietą jest rozsyłana po roku i po 5 latach od ukończenia studiów. Biuro Karier zajmuje się zbieraniem informacji o losach absolwentów od 2016 roku. W monitoringu absolwentów opinia pracodawców nie jest brana pod uwagę.

Zgodnie z wprowadzoną procedurą monitorowania losów zawodowych absolwentów UPP badanie w 2021 roku zostało przeprowadzone wśród absolwentów dwóch roczników:

- absolwentów kończących studia w roku akademickim 2019/2020 (1 rok od ukończenia studiów),
- absolwentów kończących studia w roku akademickim 2015/2016 (po 5 latach od ukończenia studiów).

Rok po ukończeniu studiów:

Poziom studiów: studia I stopnia

Rok ukończenia studiów: 2019/20

Liczba ankiet wysłanych: 120

Liczba ankiet zwróconych: 10 (8% zwrotność ankiet)

Odsetek absolwentów deklarujących zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem (w stopniu dużym i bardzo dużym): 70,0%

Odsetek osób dodatkowo uczących się po studiach: 26%

Najważniejsze kryteria ważne dla pracodawcy przy zatrudnieniu:

1. Kompetencje osobowe i interpersonalne 48,2%
2. Znajomość języka obcego 49%
3. Wiedza i umiejętności 52%

Najważniejsze kompetencje/umiejętności nabyte na studiach, przydatne w wykonywanej pracy:

1. samodzielne uczenie się i organizowanie czasu pracy 66%
2. zespołowe rozwiązywanie problemów i zadań 55,7%

¹⁰ Na podstawie danych otrzymanych z Biura Karier oraz na podstawie informacji ze strony: <http://ela.nauka.gov.pl/>

Poziom studiów: studia II stopnia

Rok ukończenia studiów: 2019/20

Liczba ankiet wysłanych: 21

Liczba ankiet zwróconych: 7 (33% zwrotność ankiet)

Odsetek absolwentów deklarujących zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem (w stopniu dużym i bardzo dużym): 50,0%

Odsetek osób dodatkowo uczących się po studiach: 53,5%

Najważniejsze kryteria ważne dla pracodawcy przy zatrudnieniu:

1. Kompetencje osobowe i interpersonalne 48,5%
2. Wiedza i umiejętności 62,3%

Najważniejsze kompetencje/umiejętności nabyte na studiach, przydatne w wykonywanej pracy:

1. samodzielne uczenie się i organizowanie czasu pracy 45,6%
2. łatwe nawiązywanie kontaktów 44,6%

5 lat od ukończenia studiów**Poziom studiów: studia I stopnia**

Rok ukończenia studiów: 2015/16

Liczba ankiet wysłanych: 131

Liczba ankiet zwróconych: 0 (0% zwrotność ankiet)

Poziom studiów: studia II stopnia

Rok ukończenia studiów: 2015/16

Liczba ankiet wysłanych: 95

Liczba ankiet zwróconych: 4 (4% zwrotność ankiet)

Ze względu na brak lub bardzo małą liczbę ankiet absolwentów po 5 latach od ukończenia studiów trudno obiektywnie ocenić opinię absolwentów z danego rocznika.

Kierunek *ekonomia* ukończony przez absolwentów studiów I stopnia zapewnia wiedzę potrzebną do wykonywanej pracy zawodowej. Pozytywny jest fakt, że zapotrzebowanie na rynku pracy oceniane przez absolwentów jest duże i nie słabnie od kilku lat. Bardzo pozytywnie ocenione zostały umiejętności zespołowego rozwiązywania problemów, a odsetek absolwentów, którzy tak uważają znacznie wzrósł w latach 2015-2020. Wysoko została oceniona umiejętność prowadzenia profesjonalnej dyskusji i prezentacji swoich poglądów, samodzielność uczenia się i organizowania czasu pracy. Absolwenci kierunku *ekonomia* potwierdzają, że zdobyta na studiach wiedza teoretyczna i praktyczna są użyteczne w pracy zawodowej, którą wykonują, a praktyki studenckie pozwoliły zdobyć ważne umiejętności zawodowe.

Absolwenci I stopnia przyznają wprawdzie, że po ukończeniu studiów zachodzi konieczność uzupełniania wiedzy, poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju szkoleniach, jak np. w kursie rachunkowości budżetowej, kursie związanym z inwestycjami i księgowością. Jednak warto podkreślić, że jednym z celów koncepcji kształcenia na studiach I stopnia, poza przekazaniem studentowi podstawowej wiedzy, jest: „Przygotowanie do ciągłego poszerzania zdobytej wiedzy, podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych”. Istotny odsetek absolwentów I stopnia wskazuje, że ukończony przez nich kierunek *ekonomia* w niewystarczającym stopniu umożliwił nabycie umiejętności praktycznych potrzebnych w obecnej pracy. Biorąc pod uwagę powyższe na Wydziale umożliwiono studentom liczny udział w krajowych i zagranicznych programach stażowych w trakcie studiów oraz znacząco zwiększono możliwości w zakresie realizacji praktyk studenckich. Wydział uruchomił również kurs dokształcający pt. „*Ekonomia i rachunkowość w agrobiznesie*”, który jest realizowany w ramach projektu: Zintegrowany Program Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu na rzecz Innowacyjnej Wielkopolski. Program umożliwi studentom nabycie dodatkowych umiejętności praktycznych. Jednak obserwuje się nikłe zainteresowanie oferowanym modułem (kursem) praktycznym dla studentów ostatniego roku studiów I i II stopnia, czyli tych którzy się wypowiadają w ankiecie jako absolwenci. W ramach projektu wyposażono w komputery salę 808 i przewidywane jest jeszcze zakupienie specjalistycznego oprogramowania do opracowania biznes planów oraz prowadzenia księgowości. Wszystkie te działania należy uznać za próbę wyeliminowania tego problemu

Przeważająca większość absolwentów II stopnia deklaruje, że ukończony kierunek studiów zapewnił im wystarczającą wiedzę do obecnie wykonywanej pracy. Absolwenci wskazywali, że na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Wydziale Ekonomicznym zdobyli szeroką wiedzę zarówno dotyczącą procesów ekonomicznych zachodzących w całej gospodarce narodowej, ale również zdobyli pogłębioną wiedzę w odniesieniu do sektora wytwarzającego żywność. Dzięki unikatowemu profilowi kształcenia znajdują zatrudnienie w przedsiębiorstwach agrobiznesu, jak również w otoczeniu tego sektora. Według oceniających zapotrzebowanie rynku pracy na specjalistów, którzy ukończyli studia drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* jest duże (ponad 40% ankietowanych tak uważało). Ponad 60% absolwentów II stopnia przyznało, że ukończony kierunek studiów umożliwił nabycie umiejętności praktycznych potrzebnych w obecnej pracy zawodowej. Ankietowani ocenili, że w trakcie studiów w dużym stopniu nabyli umiejętność samodzielnego uczenia się i organizowania czasu pracy, łatwego nawiązywania kontaktów oraz zespołowego rozwiązywania problemów. Wysoko została oceniona umiejętność prowadzenia profesjonalnej dyskusji i prezentacji swoich poglądów. Absolwenci kierunku *ekonomia* potwierdzają, że zdobyta na studiach wiedza teoretyczna i praktyczna są użyteczne w pracy zawodowej, którą wykonują, a zdobyte kompetencje społeczne powodują łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi.

Absolwenci stosunkowo nisko ocenili stopień nabycia umiejętności posługiwania się specjalistycznymi programami komputerowymi, przygotowanie pod względem umiejętności zawodowych oraz językowych. W związku z koniecznością uzupełnienia umiejętności i wiedzy (90%), absolwenci po zakończeniu studiów uczestniczyli w różnego typu szkoleniach i kursach, jak np. kursy księgowości, szkolenia w zakresie płać i kadr, kursy językowe, kursy w zakresie zarządzania projektami.

Ekonomiczne Losy Absolwentów Szkół Wyższych – kierunek *ekonomia*

Poziom studiów:	I stopień stacj.	II stopień stacj.	II stopień niestacj.	Średni wynik dla kierunków w dziedzinie nauk ekonomicznych
Rok ukończenia studiów:	2019	2019	2019	x
Liczba absolwentów uwzględnionych w badaniu ELA:	88	81	45	x
Czas poszukiwania pracy etatowej	3,22 m-c	3,09 m-c	0,26 m-c	2,19 mies.
Wynagrodzenie ogółem brutto (mediana)	2397,62 zł	2609,12 zł	3311,69 zł	2 772,81 zł
Względny wskaźnik zarobków	0,49	0,57	0,79	0,62
Bezrobocie	1,99	5,97	0,00	2,65%
Względny Wskaźnik Bezrobocia	0,3	1,4	0,2	0,57

Sytuacja zawodowa absolwentów wybranego kierunku zależy od kondycji lokalnego rynku pracy. Ze względu na to, że koszty utrzymania w dużych miastach są większe niż w małych miejscowościach oraz bezrobocie w dużych miastach jest z reguły mniejsze niż w małych miejscowościach, porównując dany kierunek do średniego wyniku kierunków w danej dziedzinie należy korzystać przede wszystkim z względnych wskaźników zarobków i bezrobocia. Względne wskaźniki uwzględniają kondycję lokalnego rynku pracy i lepiej odzwierciedlają rzeczywistą sytuację zawodową absolwentów.

Najkorzystniejszą sytuację pod względem względnego wskaźnika zarobków¹¹ posiadali absolwenci kierunku *ekonomia*, którzy uzyskali tytuł magistra. Z kolei absolwenci I stopnia zazwyczaj kontynuują naukę na II stopniu, dlatego wskaźnik ten był trochę niższy. Wynika to przede wszystkim z tego, że praca podczas studiów charakteryzuje się dużą „elastycznością” w zakresie dopasowania do studiowanego kierunku i często powoduje zatrudnienie na ułamkowych etatach lub na umowę cywilno-prawną. Taka sytuacja znajduje odzwierciedlenie w płacach, które muszą być niższe niż w przypadku zatrudnienia na pełnym etacie na czas nieokreślony.

Względny wskaźnik bezrobocia¹² dla absolwentów kierunku *ekonomia* I stopnia, studia stacjonarne i II stopnia, studia niestacjonarne był niski. Mając na uwadze fakt, że absolwenci zawsze potrzebują jakiegoś czasu na podjęcie pracy po studiach lub zmianę pracy, można

¹¹ Względny Wskaźnik Zarobków (WWZ) absolwentów pozwala odnieść bezwzględne wartości wynagrodzenia absolwentów do sytuacji w powiatach, w których absolwenci mieszkali w okresie objętym badaniem. Względny Wskaźnik Zarobków to średnia wartość ilorazu średniego miesięcznego wynagrodzenia absolwenta do średniego miesięcznego wynagrodzenia w jego powiecie zamieszkania. Wartości WWZ powyżej 1 oznaczają, że przeciętnie absolwenci zarabiali w okresie badania powyżej średniej wynagrodzeń w ich powiatach zamieszkania. Zatem można powiedzieć, że im większe wartości WWZ, tym lepiej.

¹² Względny wskaźnik bezrobocia to średnia wartość ilorazu ryzyka bezrobocia wśród absolwentów do stopy rejestrowanego bezrobocia w ich powiatach zamieszkania. Wartości WWB poniżej 1 oznaczają, że przeciętnie ryzyko bezrobocia wśród absolwentów było w okresie badania niższe niż stopa bezrobocia w ich powiatach zamieszkania. Zatem można powiedzieć, że im mniejsze wartości WWB, tym lepiej.

uznać, że problem bezrobocia w ogóle nie dotyczy absolwentów kierunku *ekonomia* na UPP (bezrobocie mieści się w dolnych przedziałach przyjmowanych dla bezrobocia frykcyjnego). Porównując sytuację absolwentów kierunku *ekonomia* UPP do sytuacji absolwentów tego kierunku na innych uniwersytetach ekonomicznych można stwierdzić, że ich sytuacja na rynku pracy jest podobna. Widoczne jest to zwłaszcza dla studiów niestacjonarnych, których absolwenci z UPP poszukują pracy w czasie krótszym niż miesiąc i zarabiają podobnie jak absolwenci kierunku *ekonomia* innych uczelni. W przypadku studiów stacjonarnych, absolwenci UPP poszukują pracy trochę dłużej, ale zarabiają również niewiele mniej niż absolwenci uniwersytetów ekonomicznych (absolwenci kierunku *ekonomia* na UPP częściej wywodzą się terenów wiejskich i mniejszych ośrodków miejskich). Absolwenci I stopnia kierunku *ekonomia* studiów stacjonarnych mają niższe zarobki, co można tłumaczyć faktem, że w znaczącej większości kontynuują edukację, a praca ma dla nich charakter dorywczy, natomiast praca etatowa absolwentów studiów niestacjonarnych nie jest zwykle „pierwszą” pracą, a najczęściej kontynuują oni dotychczas wykonywaną pracę.

Podsumowując analizę ekonomicznych losów absolwentów danego kierunku studiów na podstawie informacji przedstawionych w raportach Ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów należy pamiętać, że raport ELA dotyczy ekonomicznych aspektów sytuacji absolwentów uczelni. Ekonomiczny wymiar aktywności ludzkiej jest ważną, ale nie jedyną kwestią, którą należy uwzględnić przy analizie znaczenia kształcenia dla życia osób kształconych. Nie powinien być zatem jedynym kryterium oceny jakości kształcenia. Przy analizie prezentowanych wyników należy pamiętać o specyfice pracy absolwentów poszczególnych kierunków oraz regionu, w którym podejmują pracę. Te same wartości wskaźników w zależności od lokalnego kontekstu mogą być zinterpretowane jako duże bądź małe.

PODSUMOWANIE RAPORTU ROCZNEGO I WNIOSKI (do 1000 znaków):

W roku akademickim 2020/21 nie stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*. W ramach poszczególnych procedur zrealizowano większość zaplanowanych działań: zgromadzono wymaganą dokumentację, dokonano niezbędnych analiz oraz sporządzono syntetyczne raporty. Władze Wydziału i Rada Programowa Kierunku Studiów *Ekonomia* monitorowały i monitorują wyniki ankiet losów absolwentów. W ostatnich latach zostały podjęte działania korygujące programy kształcenia. Dalsze działania usprawniające będą uruchamiane również w przyszłości. Informacje dotyczące prac Rady Programowej Kierunku Studiów *Ekonomia* zostały przekazane do Prodziekana ds. Studiów.

Można stwierdzić, że przyjęte na Wydziale Ekonomicznym rozwiązania sprzyjają doskonaleniu jakości kształcenia, a w proces ten włączeni są wszyscy pracownicy i studenci Wydziału.

15.01.2022 rok

Prof. UPP dr hab. Aldona Mrówczyńska-Kamińska

data, pieczęć i podpis
Przewodniczącego Rady Programowej
Kierunku Studiów